

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายเจริญ ภัคดีธนากุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๒/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ๙/๒๕๕๓

วันที่ ๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

ความเป็นรัฐมนตรีของนายถาวร เสนเนียม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย สิ้นสุดลง เฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗) ประกอบมาตรา ๒๖๙ หรือไม่

ความเห็น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว เมื่อ...(๗) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙...”

มาตรา ๒๖๙ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้น ในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท...” วรรคสอง บัญญัติว่า “นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตาม วรรคหนึ่ง มิได้” และวรรคสาม บัญญัติว่า “บทบัญญัติมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตร ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย...”

ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติตามคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้องที่ ๒ ประกอบกับ เอกสารท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และคำเบิกความของพยานที่ศาลเรียกมาไต่สวนว่า เมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ พลตรีหญิง จันทิมา เสนเนียม ภริยาของผู้ถูกร้องที่ ๒ กับพลตรีหญิง ชกานากู จันทรวงศ์ ซึ่งเป็นน้องสาวได้ร่วมกันจัดตั้งคณะบุคคลตามประมวลรัษฎากร ชื่อ “คณะบุคคลวรจันทร์” มีวัตถุประสงค์เพื่อรับจ้างตรวจสอบบัญชีและรับทำบัญชี มีเงินลงทุนคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท คณะบุคคลวรจันทร์ดำเนินการเรื่อยมา แม้ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการ กระทรวงมหาดไทย จนถึงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๒ จึงได้จดทะเบียนยกเลิกไป ปัญหาต้องวินิจฉัย

ประการสำคัญมีว่า “คณะบุคคลบรรจันท์” ที่ภริยาของผู้ถูกร้องที่ ๒ เป็นสมาชิกและผู้ดำเนินกิจการ อยู่ในระหว่างที่ผู้ถูกร้องที่ ๒ ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีมี สถานะเป็นห้างหุ้นส่วนตามความหมาย แห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “ห้างหุ้นส่วน” รัฐธรรมนูญมิได้ให้นิยามศัพท์ไว้ เมื่อพิจารณาบริบท และวัตถุประสงค์ของมาตรา ๒๖๙ แล้ว ไม่ปรากฏว่าประสงค์จะให้มีความหมายพิเศษแตกต่างไปจาก ความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๑๒ ซึ่งบัญญัติว่า “อันว่าสัญญาจัดตั้ง ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการร่วมกัน ด้วยประสงค์แบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น” ส่วนความหมายของ “คณะบุคคล” ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๖ วรรคสอง นั้น มิได้มีกฎหมายใดให้นิยามศัพท์ไว้โดยเฉพาะ แต่ปรากฏจากความเห็นทางวิชาการท้ายคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หมายเลข ๕ และ ๖ ซึ่งสอดคล้องกับ คำเบิกความของนางสาวพรรณอร สุนทรามงคล นักวิชาการสรรพากรชำนาญการในฐานะผู้แทนของ อธิบดีกรมสรรพากร พยานที่ศาลเรียกมาไต่สวนว่า หมายถึง บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ตกลงร่วมกัน ที่จะกระทำการกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยอาจมีการลงทุนร่วมกัน แต่วัตถุประสงค์ในการร่วมกันดังกล่าว **จะต้องมิใช่เป็นการแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน**

ถึงแม้ว่า “คณะบุคคลบรรจันท์” จะเกิดจากการตกลงร่วมกันของบุคคลสองคนโดยระบุในเอกสาร จัดตั้งว่ามีการลงทุนคนละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ก็ปรากฏจากคำเบิกความของพยานที่ศาลเรียกมาไต่สวน สอดคล้องกัน โดยไม่มีพยานหลักฐานอื่นใดชี้ให้เห็นเป็นประการอื่น จึงเชื่อได้ว่าโดยแท้จริงแล้ว ผู้ร่วมก่อตั้ง ทั้งสองมิได้มีเจตนาจะก่อตั้งห้างหุ้นส่วนใด ๆ ขึ้นเลย ทั้งมิได้มีเจตนาหรือการกระทำใดที่สื่อแสดงว่ามุ่งหมาย จะตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน ผู้ดำเนินการคณะบุคคลบรรจันท์ก็เชื่อได้ว่ามีเพียงพลตรีหญิง จันทิมา เสนเนียม ผู้เดียวเท่านั้น ไม่ปรากฏว่า พลตรีหญิง ชกานาฏ จันทรวงศ์ ได้เข้าไปเกี่ยวข้องกระทำ กิจการงานใดให้แก่คณะบุคคลนี้ หรือได้รับส่วนแบ่งรายได้หรือผลประโยชน์ใด ๆ ด้วยเลย น่าเชื่อว่าการจัดตั้งคณะบุคคลบรรจันท์กระทำขึ้นเพื่อประโยชน์ทางภาษีอากรของผู้ถูกร้องที่ ๒ และภริยาเท่านั้น

ดังนั้น จึงเห็นว่าคณะบุคคลบรรจันท์มิใช่ห้างหุ้นส่วนตามความหมายแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙ เพราะมิได้จัดตั้งขึ้นเพื่อแสวงหากำไร การที่พลตรีหญิง จันทิมา เสนเนียม ภริยาของผู้ถูกร้องที่ ๒ ได้จัดตั้งเข้าเป็นสมาชิก และเป็นผู้ดำเนินกิจการในคณะบุคคลดังกล่าวยังมีใช่เป็นการจัดตั้ง หรือเป็นหุ้นส่วน หรือเข้าไปบริหารจัดการห้างหุ้นส่วน ยังไม่เป็นการกระทำการอันต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๙

ความเป็นรัฐมนตรีของผู้ถูกร้องที่ ๒ จึงไม่สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
มาตรา ๑๘๒ วรรคหนึ่ง (๗)

นายจรัญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ